

IN MEMORIAM

ДОБРИЛА НОВКОВ
(1947–2025)

Добрила Новков заузима значајно место у балетској уметности Српског народног позоришта и Новог Сада, будући да је уметничкој игри била професионално посвећена више од пет и по деценија, од 1957, када је уписала Балетску школу, у класи проф. Љиљане Мишић. Од тада се почела формирати њена уметничка личност која је дејствовала у два складно испреплетана тока: играчко-сценском и педагошком. Први, и најдужи, ток чини непрекинута веза са Позориштем јер на његовој сцени није само заокружила своју основну играчку професију него је из гледалишта пратила сваку балетску представу. Други ток је њен педагошки рад чија се релевантност потврђује 30-годишњим искуством у Балетској школи и у *La Sylphide*-и, првој приватној балетској школи у Новоме Саду, основаној 1991. године. Управо тај јубилеј био је повод што је Добрила Новков објавила монографију *Све моје виле* (2022), у издању фондације која носи име њеног рано преминулог унука – „Александар Цоле Марић – MC Oldman“.

Читајући поново странице њене аутобиографије, саткане од успомена на одрастање, усавршавања и путовања, на културна збивања, уметнике, ученике и породицу, не напушта нас идеја да је њен животни и професионални мото био – да ни пред чим не треба устукнути. Преносила је ту вредност не само на сваку генерацију ученика него и на сваког ко је на било који начин повезан с уметничком игром, остављајући за собом својеврсни манифест о балетској уметности нашег града, који имплицитно сведочи и о томе колико је важно да осветимо чињеницу да неговање балетског наслеђа води до светле будућности у којој је балет у сигурним рукама (тј. на ногама) младих. Уосталом, она је то показала својим доследним вишедеценијским ангажманом и посвећеним радом са децом и омладином којим је побуђивала њихове психофизичке способности кроз балетску уметност.

Прве балетске кораке је направила као петогодишњакиња у ново-садском салону код Маргите Дебелак, у студију, у Милетићевој улици број 17, у истој улици у којој ће почетком деведесетих година отворити своју балетску школу. Не заборављајући дан када ју је мајка одвела у студио, дискретно дочаравајући и заборављене вредности нашега града, Добрила је живописно писала о вежбама за стопала, за позиције руку и постављање у простору, као да су какви кратки балетски дивертисмани.

Први пут је наступила у балету *Лабудово језеро* у кореографији Георгија-Жоржа Македонског, у којој је, као дванаестогодишњакиња, заиграла у улози Паже. Сећала се колико су јој се руке тресле од силне треме, толико да су чаше падале по дрвеној тацни, али је тада била пресрећна што је носила перику и што је на лицу имала позоришну шминку, не слутећи да је то био и тренутак који ће јој навестити личну срећу – сусрет са Живојином Жиком Новковим, њеним будућим супругом и балетским играчем.

По завршетку и гимназије и Балетске школе, постала је члан балетског ансамбла СНП-а, 1966, стигавши на позив тадашњег шефа Балета Ике Отрина, па је наредне четири сезоне одиграла неколико значајнијих улога у балетима: *Шчелкунчик* (кореогр. И. Отрин), пратизведба балета *Ноћ на њрузи* Р. Бручија (кореогр. Б. Тонин), која јој је била и прва већа улога, *Усјавања лейојица...* Од касније одиграних улога нарочито се издваја Сванилда из *Койелије*, из 1984, која као да је била створена за њу. Кад год смо разговарале о њеним улогама и представама, сматрала је да су за успех заслужни и њени партнери: Растика Варга, Златко Панић, Бела Курунци, Влада Чебски, Зоран Радојчић и, наравно, њен животни сапутник Жика Новков.

Занесености улогом, добром играчком техником, светлошћу на позорници, мирисом мастика и игром тела и духа нису јој остављале простора да прича о повредама, грчевима, о физичком болу јер ће то проћи, то не усхићује, према томе треба бити равнодушан. Зато је нико није могао чути да се пожалила на нешто или да нешто не може да уради. Ипак, у њеној аутобиографији налазимо два врло интензивна мемента: први, када се усавршавала у Лењинграду на Академији Агрипине Ваганове, почетком сезоне 1972/73, када руски језик још није била добро савладала, а морала је да хвата белешке, и други, 1986. године, у сећању на наступ Рудолфа Нурејева у Будимпешти, сведочила је и најинтимнијим тренуцима када се уметник иза кулисе бори за дах. Први одражава младалачку снагу играча који се одупире изазовима, а други снажан отпор уметника којег болест дроби.

Као једна од запажених ученица лењинградске академије, била је почаствована позивом на свечаност која је била уприличена 1988, а

поводом 250-годишњице постојања Академије „Ваганова“. То је позив који се не одбија. Радовала се што се тада срела са професорима, пријатељима, колегама, свима који су је сећали и који су је из милоште опет звали Добрилочка.

Свој професионални ангажман није схватала једнострано, само као улогу коју треба одиграти (а одиграла их је четрдесет), него је природно подразумевала да о балетској уметности треба писати и читати. Стога је била укључена и у домен наше издавачке делатности, као сарадница листа *Позоришће* из плејаде врлих балетских играча, педагога и професора на Академији, писала је од краја 70-их година, тј. свог првог текста о румунском кореографу Штефану Георгу, па до свог последњег текста посвећеног Растики Варги, 2022. године. Писала је тако да се никад није удаљавала од стварности и истине, објективна, а судећи по речима њених најближих сарадника и ученика, таква је била и као солисткиња, шеф Балета и педагог.

Последњи пут смо се среле крајем 2024. године, журила је у балетску салу Српског народног позоришта да поздрави госта, кореографа којег је знала од својих лењинградских дана, и да види своје ученике и неке нове чланове балетског ансамбла... Од портрета њених ученика начинио би се разноврстан и разнобојан калеидоскоп. А како и не би, када су сви они Добрилине „виле“. У њиховим уметничким думетима и њиховом истрајавању у неговању уметничке игре налазила је срећу, а они ће поносно изговарати њено име. „Њихови успеси су“, забележила је, „моја награда за животно дело.“ И нека јој вечно живе име и дело!

Ивана Б. Илић Киш

Српско народно позориште,
Служба за дизајн и издавачку делатност
ivana.ilic@snp.org.rs